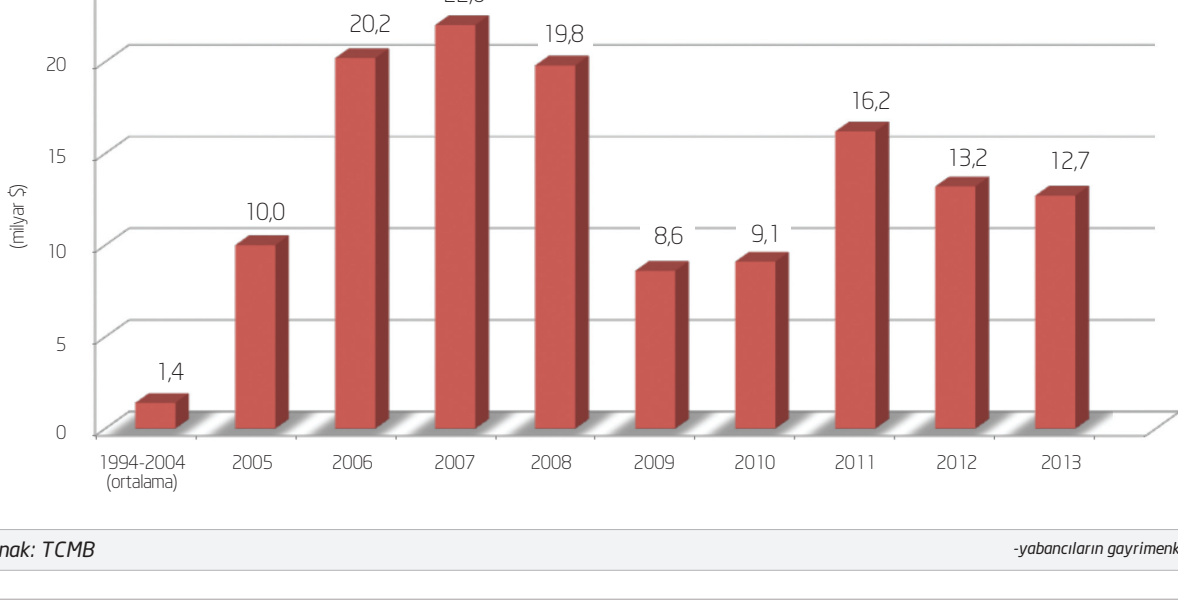

2013 YILINDA TÜRKİYE'YE ULUSLARARASI DOĞRUDAN YATIRIM GİRİŞLERİ 12,7 MİLYAR \$ OLDU

2013 yılını itibari ile Türkiye'ye uluslararası doğrudan yatırım (UDY) girişleri bir önceki yıla göre %4 oranında düşerek **12,7 milyar \$** olarak gerçekleşmiştir. Bu rakamın içinde yer alan, yabancı kişilerin Türkiye'de gayrimenkul alımları ise son 5 senede yıllık ortalama 2 milyar \$ civarında seyretmiş ve 2013 yılında bir önceki yıla kıyasla %16'lık artışla 3 milyar \$ olarak gerçekleşerek toplam girişlerin içinde %24'lük bir paya sahip olmuştur.

Türkiye'ye Uluslararası Doğrudan Yatırım Girişleri

Kaynak: TCMB

*yabancıların gayrimenkul alımları dahil-

Türkiye'ye Uluslararası Doğrudan Yatırım Girişlerinin Dağılımı

	2009	2010	2011	2012	2013
Sermaye (Net)	6.184	6.221	14.145	10.126	9.621
Giriş	6.266	6.256	16.136	10.759	10.189
Çıkış	-82	-35	-1.991	-633	-568
Diğer Sermaye (Net)	663	343	13	462	16
Gayrimenkul (Net) *	1.782	2.494	2.013	2.636	3.049
Toplam	8.629	9.058	16.171	13.224	12.686

Kaynak: TCMB

* Yabancı kişilerin gayrimenkul alımları

2013 yılında toplam brüt sermaye girişlerinin (10.189 milyon \$) %52,4'ünü hizmet, %47,2'sini sanayi ve %0,4'ünü tarım sektörlerine girişler oluştururken, toplam UDY girişlerinin (12.686 milyon \$) %24'ünü yabancı kişilerin gayrimenkul alımları oluşturmuştur.

Türkiye'de UDY Girişlerinin Sektörel Dağılımı

Sektör/Milyon \$	2009	2010	2011	2012	2013	2009-2013
Sermaye Giriş	6.266	6.256	16.136	10.759	10.189	49.606
1. Tarım	48	81	32	43	37	241
2. Sanayi*	3.887	2.887	8.037	5.479	4.810	25.100
Elektrik, gaz	2.153	1.824	4.293	924	2.516	11.710
İmalat	1.640	924	3.596	4.342	2.008	12.510
Madencilik	89	136	146	213	250	834
3. Hizmetler*	2.331	3.288	8.067	5.237	5.342	24.265
Finans ve Sigorta	817	1.621	5.883	2.084	3.734	14.139
Toptan Perakende Ticaret	389	435	709	221	356	2.110
Ulaştırma ve Depolama	230	183	222	130	292	1.057
İnşaat	209	310	301	1.428	222	2.470
Diğer Hizmetler	686	739	952	1.374	738	4.489
Sermaye Çıkış	-82	-35	-1.991	-633	-568	-3.309
Diğer Sermaye (Net)	663	343	13	462	16	1.497
Gayrimenkul (Net)	1.782	2.494	2.013	2.636	3.049	11.974
Toplam	8.629	9.058	16.171	13.224	12.686	59.768

Kaynak: TCMB

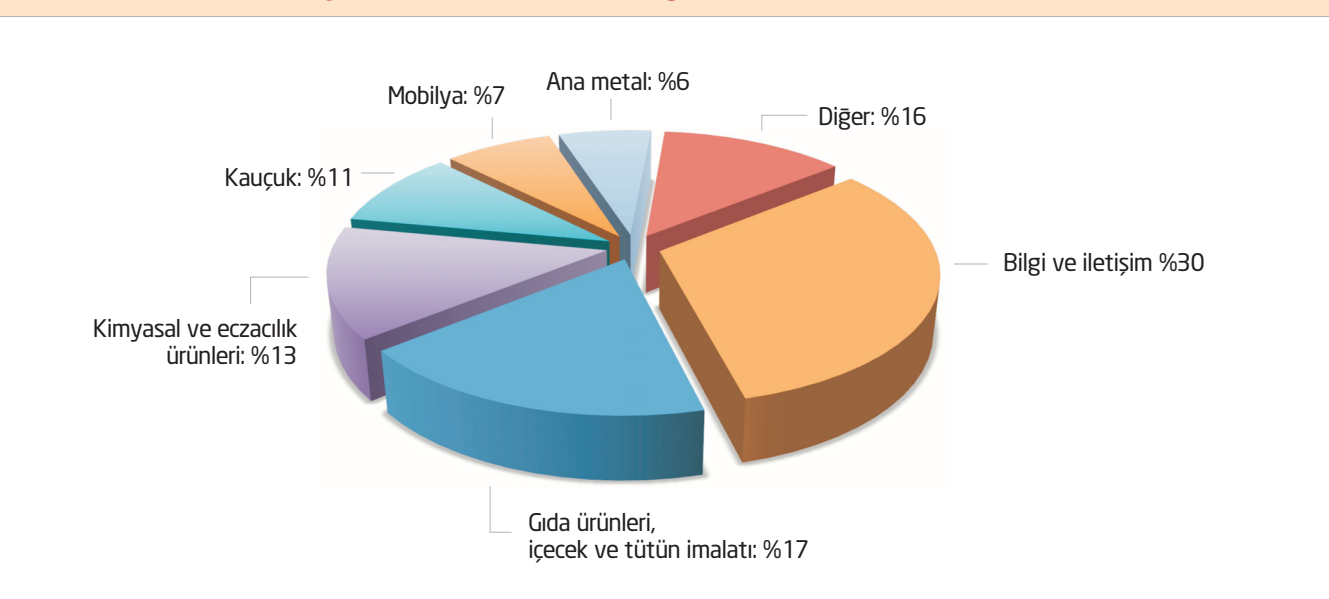
*Alt sektörler 2013 yılı verilerine göre sınıflanmıştır.

Birleşme ve Satınalmaların (M&A) etkisi ile 2011 yılında ivme kazanan ancak 2012 yılı itibariyle düşüşe geçen sanayi sektöründeki aşağı yönlü trend 2013 yılında da devam etmiştir. 2013 yılı sonu itibariyle sanayi sektörüne girişler, geçen sene aynı döneme kıyasla önemli bir düşüş kaydederek 5 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Buna karşın, sanayi sektörünün alt kalemlerinden birini oluşturan elektrik ve gaz sektörüne yönelik girişlerde ise 3 kata kadar artış gözlemlenmiştir.

İmalat sanayinde ise bilgisayar, elektrik-elektronik ürünlerin imalatı, 606 milyon \$'a ulaşan bir giriş ile imalat alanı genelinde %30 payla birinci sırada yer alırken gıda, içecek ve tütün ürünleri imalatı %17 pay ile takip eden başlıca imalat sanayi alanı olmuştur.

Hizmetler sektöründe en fazla artış %79 oranında finans ve sigorta alanında gözlemlenirken en ciddi düşüş %84 ile inşaat sektöründe gerçekleşmiştir.

2013 Yılında İmalat Sanayine UDY Girişlerinin Dağılımı

Kaynak: TCMB

*yabancıların gayrimenkul alımları dahil-

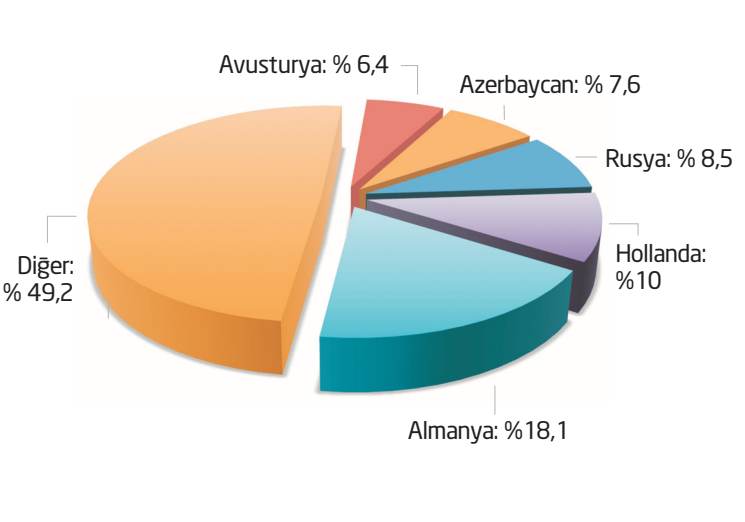
2013 yılında Türkiye'ye en fazla UDY girişini sağlayan ülkeler sırasıyla, **Almanya, Hollanda, Rusya, Azerbaycan ve Avusturya** olmuştur.

2013 Yılında UDY Girişlerinde Başlıca Ülkeler ve Payları

2013	UDY Girişleri (milyon \$)
1 Almanya	1.845
2 Hollanda	1.024
3 Rusya	868
4 Azerbaycan	776
5 Avusturya	659
6 Lübnan	574
7 İspanya	531
8 Japonya	493
9 Katar	469
10 ABD	344
Diğer	2.606
Toplam (Net Sermaye Girişleri)	10.189

Kaynak: TCMB

İlk 5 Ülkenin Payları

Bölgeler itibari ile bakıldığında, Türkiye'ye UDY girişlerinin başlıca kaynağı olan Avrupa ülkelerinin son 5 yılda UDY girişlerindeki payının %75 olduğu görülmektedir. Yine aynı dönemde, Asya ülkelerinin %19 ve Kuzey Amerika ülkelerinin %6 paya sahip olduğu görülmektedir. Ancak, 2013 yılında bu trende önemli bir değişiklik gözlemlenmektedir. 2013 yılında toplam UDY girişlerinde Avrupa'nın payı 2012 yılına kıyasla %74'ten %63'e gerilemiştir. Öte yandan, Asya/Orta Doğu ülkelerinin payı %15'ten %25'e yükselmiştir.

Uluslararası Doğrudan Yatırım Girişlerinin Bölgeler İtibari ile Dağılımı (2009-2013)

Milyon \$	2009	2010	2011	2012	2013	2009-2013
Avrupa	5.248	4.939	12.587	7.925	6.402	37.101
Pay (%)	83,75	78,95	78,01	73,66	62,83	74,79
Kuzey Amerika	312	378	1.423	471	360	2.944
Pay (%)	4,98	6,04	8,82	4,38	3,53	5,93
Asya/Yakın ve Orta Doğu	361	473	1.558	1.593	2.562	6.547
Pay (%)	5,76	7,56	9,66	14,81	25,14	13,20
Asya / Diğer	312	455	497	744	640	2.648
Pay (%)	4,98	7,27	3,08	6,92	6,28	5,34
Diğer Bölgeler	33	11	71	26	225	366
Pay (%)	0,53	0,18	0,44	0,24	2,22	0,74
TOPLAM	6.266	6.256	16.136	10.759	10.189	49.606

Kaynak: TCMB

BİRLEŞME & SATINALMA (M&A)

Deloitte tarafından hazırlanan ve Türkiye'de birleşme ve satın alımların genel görünümünü ortaya koyan Annual Turkish M&A Review 2013 Raporu'na göre Türkiye 2013 yılında 217 işlemle 17,5 milyar \$ değerinde (henüz açıklanmamış satışların işlem değeri öngörüsü dahil olarak) M&A gerçekleştirmiştir. Ancak Türkiye'nin 2012 yılına göre toplam değerinde %38'lik bir düşüşü göstermektedir.

2013 yılı, uluslararası yatırımların Türkiye'de yıllık M&A işlem hacmine en az katkısını sağladığı yıl olmuştur. Rapor, bu düşüşün gerekçesi olarak iç pazardaki sosyo-politik gerginlikleri ve FED kararlarının gelişmekte olan ekonomilere etkisini göstermektedir.

Uluslararası yatırımcılar 217 işlemin 89 tanesine taraf olarak 5,2 milyar \$ değerinde işlem gerçekleştirmişlerdir. Bu rakam, 2013 yılındaki toplam M&A hacminin %30'unu ifade etmektedir. Yerli yatırımların ağırlıklı olarak pay aldiği özelleştirmeler dışında kalan işlemler göz önüne alındığında ise uluslararası yatırımların payının %47'ye çıktığı görülmektedir.

2013 yılında da özelleştirmelerin toplam hacmi üzerinde etkili olmuştur. Yerli yatırımların ağırlıklı olarak pay sahibi olduğu bu özelleştirmeler işlem hacmi üzerindeki payı %38'dir. Ağırlıklı olarak enerji üretim ve dağıtım şirketlerine yönelik toplam değeri 6,6 milyar \$ olan 11 işlem gerçekleşmiştir.

Uluslararası yatırımcılardan İngiltere, ABD ve Almanya orijinli yatırımcılar işlem sayısı bakımından Türkiye piyasasında en yüksek sayıda birleşme ve satın almayı gerçekleştirenler olmuştur. Uzak Doğu'lu yatırımcılar ise ilk defa uluslararası yatırımcılar arasında öne çıkmıştır. İşlem değeri bakımından ise sırasıyla Almanya, Malezya, Japonya, Katar ve Singapur orijinli yatırımcılar ilk beşi oluşturmuştur.

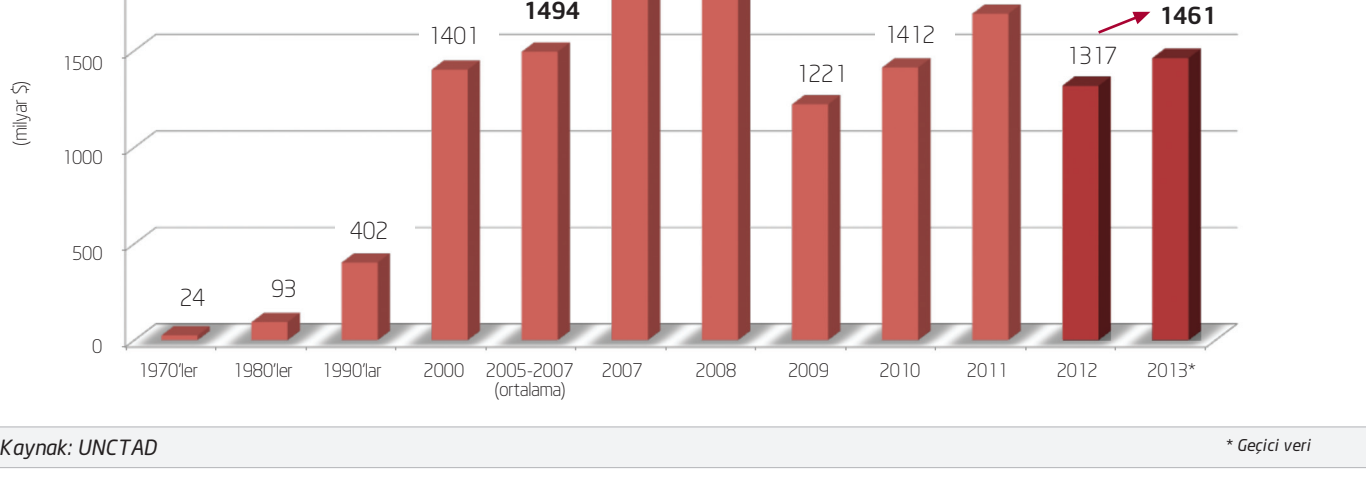
2013 yılında sırasıyla Allianz-Yapı Kredi Sigorta, Panasonic-Viko Elektrik, Commercial Bank of Qatar-AlternatifBank, Malaysia Airports Holdings-İstanbul Sabiha Gökçen Airport ve Khazanah Nasional Berhad-Acabadem Sağlık ve Hayat Sigorta yılın öne çıkan uluslararası büyük ölçekli işlemlerini oluşturmuştur.

Özel sermaye fonları açısından da 2013 hareketli bir yıl olmuştur. 2013 yılında özel sermaye fonları 35 işlem adediyle 2,1 milyar \$'lık işlem hacmi ile toplam işlem hacminin %12'sini oluşturmuştur. Uluslararası fonlar ağırlıklı olarak üretim, perakende ve gıda sektörlerine ilgi göstermiştir.

KÜRESEL TRENDLER

UNCTAD'ın "geçici" verilerine göre, 2013 yılında küresel uluslararası doğrudan yatırım girişlerinin 2012 yılına göre %11 yükselerek kriz öncesi dönemdeki (2005-2007) UDY ortalamasını yakalayarak 1.46 trilyon \$ civarında gerçekleşmesi öngörülmektedir. Gelişmiş ülkelerde görülen ekonomik iyileşmenin küresel UDY akışları üzerinde olumlu etkisinin olması beklenmektedir.

Küresel Uluslararası Doğrudan Yatırımlar

Kaynak: UNCTAD

* Geçici veri

Gelişmekte olan ülkelerde son üç senedir kaydedilen yükselme neticesinde, bu ülkeler 2013 yılında da gelişmiş ülkelere nazaran %13 daha fazla UDY çekmiştir. Gelişmekte olan ülkelere, toplam küresel UDY akışının %52'si olan 759 milyar \$'lık UDY girişleri olmuştur. Geçiş ekonomileri ise global UDY girişlerinden %9 pay almıştır. Bölgesel olarak ise en fazla UDY 2012'de olduğu gibi 2013'te de Asya Bölgesi'ne yapılmıştır. Ancak Türkiye'nin de içinde gösterildiği Batı Asya Bölgesi'ne yönelik UDY girişleri siyasi istikrarsızlık sebebiyle son 5 yıldır düşüş kaydetmiştir. Batı Asya Bölgesi'ne UDY girişleri 2012 yılına nazaran %20 düşerek toplam 38 milyar \$ seviyesinde gerçekleşmiştir. 2013 yılında 12,7 milyar \$ UDY girişi ile Türkiye, Batı Asya Bölgesi'nde en fazla UDY çeken ülke olmuştur. Türkiye'yi 10 milyar \$ UDY girişi ile Suudi Arabistan takip etmektedir.

Öte yandan, gelişmiş ülkeler toplam küresel UDY girişlerinde sadece %39'luk bir pay alabilmektedir. Bu kapsamda, AB ülkelerinin toplam UDY girişleri yükselirken ABD'nin UDY kaybı 2013 yılında da devam etmiştir.

2013 yılında ülkeler bazında en fazla UDY girişleri sırasıyla ABD, Çin ve 2012'de 9. sırada yer alan Rusya'ya gerçekleşmiştir. 2013, büyük değerli M&A işlemleri sebebiyle Rusya'nın en fazla UDY çektiği yıl olmuştur. Bununla birlikte, Rusya'nın da dahil olduğu BRIC ülkelerinin (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika) küresel UDY girişlerinden %22 pay alarak kriz öncesi dönem girişlerini ikiye katladığı görülmektedir.

Gelişmiş ülkelerdeki M&A hacmi 2013 yılında %10 düşerken, gelişmekte olan ekonomilerdeki M&A hacmi %64 artarak 88 milyar \$ ile kriz öncesi dönem seviyesine gelmiştir. Dikkati çeken bir nokta ise bu işlemlerin neredeyse %68'inin gelişmekte olan ülkelerin kendi aralarında gerçekleşmiş olmasıdır.

Rapora göre, gelişmiş ülkelerin ekonomik toparlanma sürecinin ivme kazanması 2014 yılında 1.6 trilyon \$ ve 2015 yılında 1,8 trilyon \$ olarak küresel UDY akışlarında önemli bir artışa neden olabilecektir. Diğer taraftan, bazı ekonomilerde karşılıklı istikrarsız ekonomik büyüme oranları, kırılmalara ve öngörülemezliklere ilave olarak, ABD'nin uyguladığı parasal genişleme politikası başta olmak üzere, piyasalar üzerinde etkisi büyük olan ülkelerin ekonomik programlarındaki olası değişikliklerin küresel toparlanma sürecine olumsuz etkisi bir risk olarak değerlendirilmektedir.

Uluslararası Endekslerde Türkiye

Endeks	Yıllar İtibari ile Türkiye'nin Sıralamaları						Değişimin Yönü
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
World Bank İş Yapma Kolaylığı Endeksi	60	63	60	68	71	69	↑
UNCTAD Dünya Yatırım Raporu UDY Girişleri Sıralaması	20	30	29	26	24		↑
AT Kearney UDY Güven Endeksi	-	-	23	-	13	25<	↓
WEF Küresel Rekabetçilik Endeksi	63	61	61	59	43	44	↓
IMD Küresel Rekabetçilik Endeksi	48	47	48	39	38	37	↑
Transparency International Yolsuzluk Algılama Endeksi	68	61	56	61	54	53	↑

Kaynaklar

Merkez Bankası Ödemeler Dengesi İstatistikleri
www.tcmb.gov.tr
Ekonomi Bakanlığı UDY İstatistikleri
www.ekonomi.gov.tr
UNCTAD Global Investment Trends Monitor No.15 (Ocak 2014)
www.unctad.org
Deloitte Annual Turkish M&A Review 2013
www.deloitte.com

Uluslararası Endeksler

World Bank Doing Business - www.doingbusiness.org
UNCTAD - www.unctad.org
AT Kearney - www.atkearney.com
World Economic Forum - www.weforum.org
Institution for Management Development - www.imd.ch
Transparency International - www.transparency.org